

Pestprotocol

IKC Borgman Ebbinge

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1. Doel.....	4
2. Wat verstaat IKC Borgman onder pesten	5
3. Cijfers.....	7
4. Algemene signalenlijst bij pesten.....	9
5. Preventieve aanpak.....	11
6. Aanpak bij pesten = protocol	12
7. Methode → vijf sporen aanpak	14
Bijlage 1: Stappenplan pesten.....	15
Bijlage 2: Protocol opvallend gedrag	16
Bijlage 3: Handvatten voor ondersteuning tijdens gesprekken.....	17

Inleiding

Pesten komt helaas voor daar waar kinderen met elkaar omgaan. Het is een probleem dat wij onder ogen zien binnen ons IKC Borgman Ebbinghe en serieus aanpakken. IKC Borgman Ebbinghe heeft het streven kinderen op te vangen in een verantwoorde en veilige omgeving waarin zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. We werken dan ook met een pestprotocol, wat duidelijkheid verschaft over hoe gehandeld wordt, zowel preventief als wanneer er gepest wordt. Dit pestprotocol heeft tot doel het pesten te minimaliseren, te stoppen en het liefst te voorkomen. In dit protocol wordt vermeld hoe het IKC het pestgedrag signaleert en aanpakt. Door het pestprotocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen alle betrokkenen (medewerkers van het IKC, de ouders, de gepeste, de pester, de zwijgende middengroep) om pesten te voorkomen, te beëindigen en op te lossen. Alle direct betrokken partijen moeten dit probleem erkennen. "Pesten is schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als diegenen die pesten. De omvang en de zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen, in het bijzonder door de ouders en de medewerkers van het IKC".

Als IKC proberen wij het pestprobleem te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, besteden wij aandacht aan dit onderwerp door met kinderen regelmatig te bespreken hoe om te gaan met elkaar gericht op een positieve sociale gemeenschap/IKC. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het opstellen en het zichtbaar maken van gedragsverwachtingen en afspraken, het hebben van taken en verantwoordelijkheden, conflicten oplossen, en open staan voor verschillen. Er is aandacht voor de houding en het gedrag van kinderen waarbij de volwassenen/ betrokkenen zich te allen tijde bewust zijn van zijn of haar voorbeeldfunctie. De volwassene, heeft richting kinderen, een respectvolle houding, biedt emotionele ondersteuning, is informatief en biedt kaders, grenzen en structuren aan.

Het pestprotocol van het IKC Borgman Ebbinghe gaat in op het doel van het protocol en wat wordt verstaan onder pesten. Er is een hoofdstuk gewijd aan cijfers met betrekking tot pesten. Er is een algemene signalenlijst, die een middel kunnen zijn om een beter beeld te krijgen van het pesten. Uiteraard de preventieve aanpak komt aan bod. Uitgebreid wordt ingegaan op de aanpak van pesten, de stappen met bijbehorende acties die uitgevoerd moeten worden, de vijf sporen aanpak.

1. Doel

IKC Borgman Ebbinge wil kinderen opvangen in een verantwoorde en veilige omgeving waarin zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen wij alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar het IKC te gaan. Wij houden rekening met het individuele kind en het belang van de groep! Pesten hoort hier niet bij; IKC Borgman Ebbinge onderkent dat pesten een probleem is en daarom wordt het niet gedoogd. We geven onszelf een inspanningsverplichting om dit tegen te gaan. Dit pestprotocol is hierin leidend.

Het doel van dit pestprotocol is dat iedereen op één lijn zit en consequent kan optreden met betrekking tot het pestgedrag. Dit protocol is dan ook geschreven voor alle betrokkenen, kinderen, medewerkers en ouders. Het is voor iedereen duidelijk wanneer er sprake is van pesten en wat de regels hiervoor zijn. Er is één aanpak en iedereen weet waar hij of zij aan toe is, welke stappen/ maatregelen er gezamenlijk genomen moeten worden. Voor ouders is het belangrijk te weten wanneer en bij wie zij terecht kunnen als hun kind gepest wordt of als hun kind zelf pest. Zij worden serieus (mee)genomen in dit hele proces, waarbij gewerkt wordt naar een oplossing.

Het uiteindelijke doel van het pestprotocol is niet om het pesten te voorkomen, maar om zo goed mogelijk met pestgedrag om te gaan. Het is de bedoeling dat pestgedrag snel gesignaleerd wordt en vervolgens zo snel mogelijk gestopt wordt volgens een eenduidige effectieve methode. Tegelijkertijd zal de focus ook gericht moeten zijn op het positieve sociale groepsklimaat, omdat pestgedrag voor een groot deel in stand wordt gehouden door de groep(en). Het gaat veelal niet alleen om de gepeste en de pester, er zijn vaak ook meerdere toeschouwers, de zwijgende middengroep aanwezig. Het is dan ook een groepsprobleem.

Op deze manier hopen wij dat het algehele pestgedrag als automatisch gevolg van de aanpak beduidend minder wordt, doordat leerlingen enerzijds in de gaten hebben dat dit zeker niet getolereerd wordt en anderzijds dat zij leren zelf verantwoordelijk te zijn voor en invloed te hebben op een prettige, open sfeer in de groep.

2. Wat verstaat IKC Borgman Ebbinge onder pesten?

Er is een groot verschil tussen plagen en pesten. Als je geplaagd wordt, kun je altijd terugplagen. Dan komen er geen problemen. Plagen is niet gemeen, plagen is grappig. Om plagen kun je lachen en een volgende keer is een ander aan de beurt.

Toch moet je met plagen ook opletten. Als hetzelfde kind lang geplaagd wordt, dan vindt diegene dat misschien niet meer leuk. En dan is het pesten. Er zijn ook gevoelige kinderen die niet goed tegen plagen kunnen en dat eerder als pesten ervaren. Het is belangrijk dat je daar goed op let.

Het verschil tussen plagen en pesten

Als je geplaagd wordt, kun je altijd terugplagen. Daar ontstaan geen problemen van. Plagen is niet gemeen, plagen is voor alle partijen grappig. Om plagen kun je lachen, niet iedere keer is dezelfde persoon aan de beurt. Plagen is ook meestal 1 tegen 1 en is makkelijk te stoppen. Ook met plagen moet je opletten. Als dezelfde persoon lang of veel geplaagd wordt, dan kan het zijn dat de ontvanger het niet meer leuk vindt. En dan is het pesten geworden.

Soms wordt de vraag gesteld is het nu plagen of pesten? Daar is maar 1 antwoord op. De ontvanger bepaalt of het plagen of pesten is. De zender kan het nog net zo leuk bedoeld of gezegd hebben, de ontvanger bepaalt.

Bij Pesten is de sfeer juist niet positief en er is altijd sprake van meer tegen 1. Er is sprake van een machtsverschil, het slachtoffer is niet in staat tegen de sterkere partij (pestkop met meelopers) te verweren. Pesten is altijd gemeen bedoeld en het kan niet in je eentje worden gestopt. Pesten wordt gedefinieerd als een langdurige, negatieve sociale of fysieke handelingen van één of meer kinderen ten opzichte van een ander.

De verschillen tussen plagen en pesten in een overzicht:

Plagen	Pesten
Gebeurt af en toe	Gebeurt vaak en lang
Iedereen is gelijk. Eerst plaagt de één en dan plaagt de ander weer (gelijkwaardig)	Eén of meer kinderen spelen de baas (machtsverschil)
Het gaat heen en weer (wisselend 'slachtofferschap')	Gaat altijd één kant op met vaak hetzelfde slachtoffer
Voor de lol	Gemeen bedoelt
Je kunt zeggen als het niet meer leuk is	Het is moeilijk of niet te stoppen
Voor iedereen is het leuk	Voor de één is het leuk maar voor de ander niet
Humoristisch	Kwetsend

Als je het niet fijn of vervelend vindt wat iemand doet, dan is het geen plagen maar PESTEN!

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon verbaal (gemene of vervelende dingen tegen elkaar zeggen), fysiek (slaan, trappen, dreigen of opsluiten) of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer maar ook voor alle andere kinderen.

Vormen van pesten

Er zijn drie vormen van pesten die ook tegelijkertijd kunnen plaatsvinden:

- Verbaal

- Bedreigingen: bijvoorbeeld “als je niet doet wat ik zeg pak ik je...” of “als je naar de leiding/leerkracht gaat wordt het alleen maar erger”
- Schelden, commanderen, vernederen, belachelijk maken of gemeen achter iemand zijn rug praten (roddelen)
- Cyberpesten (het pesten via social media)
- Fysiek
  - Agressief gedrag zoals slaan, schoppen, duwen
  - Intimidatie zoals bijvoorbeeld dreigend voor iemand gaan staan en iemand er niet door willen laten.
- Psychologisch/isolatie
  - Doodzwijgen of negeren. Voorbeelden hiervan zijn expres niet meer tegen iemand praten of iemand niet mee laten doen met de groep
  - Afpakken van spullen of het kapot maken van spullen

Het is belangrijk in het achterhoofd te houden dat jongens vaker fysiek pesten en meisjes meer verbaal. Het pesten van jongens is daardoor soms meer zichtbaar dan het pesten van meisjes (meer in het geniep, stiekem).

Drie groepen

Het is belangrijk te weten dat er bij pesten sprake is van drie groepen. Te weten de pester, het gepeste kind en de middengroep. Tijdens observaties en de bespreking van pestgedrag is het belangrijk om de verschillende groepen te onderscheiden. De mogelijke kenmerken van de drie groepen die ze in meer of mindere mate kunnen laten zien:

- Kenmerken van de pester:

Van pesters kan worden gezegd dat zij hun agressie en frustratie vaak richten op een onschuldig slachtoffer. Frustraties kunnen bijvoorbeeld ontstaan vanuit de gezinssituatie of een sfeer op de bso/school.

Pesters:

- zijn vaak de sterkere kinderen van een groep
- kunnen populariteit afdwingen door stoer gedrag te vertonen of onkwetsbaar gedrag
- proberen vaak andere kinderen mee te krijgen in hun gedrag of mening
- proberen de macht in een groep te krijgen door luider te praten en aanwezig te zijn
- kunnen zich defensief opstellen naar anderen toe

- Kenmerken van het gepeste kind:

Vaak zijn kinderen die gepest worden gevoelig en zachtaardig, hetgeen hem/haar kwetsbaar maakt. Gepeste kinderen zijn regelmatig eenzaam en hebben meestal een geïsoleerde positie in de groep.

Gepeste kinderen:

- missen vaak sociale vaardigheden om voor zichzelf op te komen
- vertonen sociaal ineffectief gedrag
- zoeken contact op een hinderlijke en naïeve manier
- trekken op de verkeerde manier aandacht
- zijn te volgzaam, onderworpen en hebben weinig zelfvertrouwen
- vertonen soms ander gedrag o.a. door uiterlijk, spraak, gewoonten, waarden en normen overtreden een groepsnorm door bijvoorbeeld te klikken

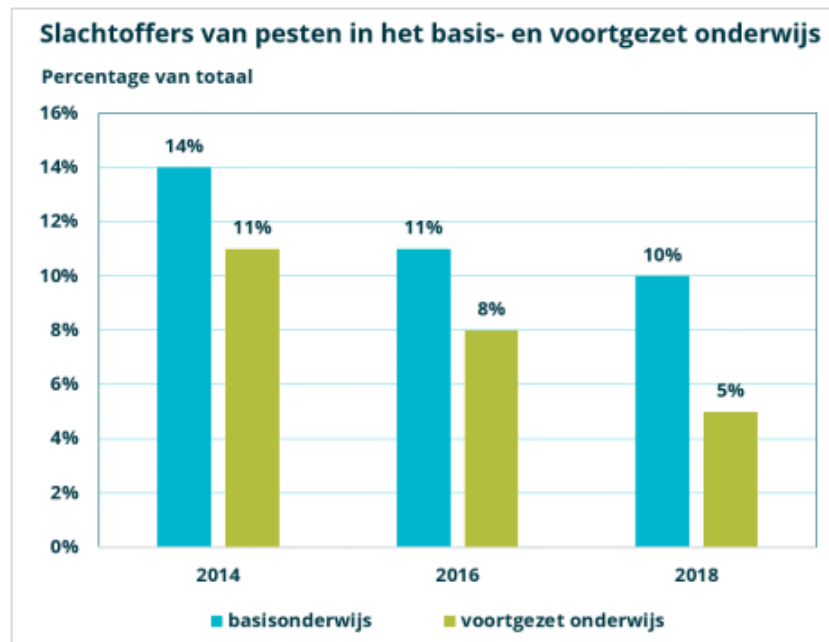
- Middengroep:

De kinderen van de middengroep helpen de pester uit angst om zelf gepest te worden. Ook kunnen kinderen meedoen voor een beloning en zeggen dat er niets aan de hand is. De pester gaat zodoende door met treiteren en het slachtoffer staat alleen.

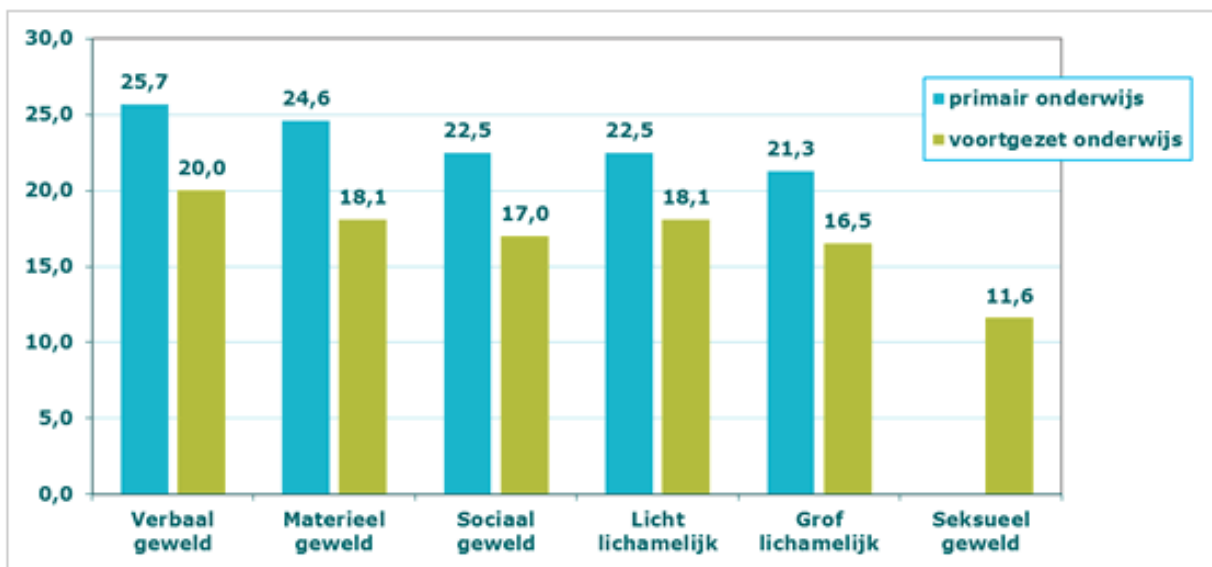
3. Cijfers

Slachtoffers

In 2018 geeft 10% van de basisschoolleerlingen aan slachtoffer te zijn geweest van pesten. Van deze kinderen geeft 7% aan dat dit pesten maandelijks plaats vond en 3% geeft aan dat het pesten wekelijks plaats vond. Van de slachtoffers geeft 67% aan persoonlijk gepest te zijn. Bij 7% gaat het om cyberpesten. Andere manieren waarop gepest wordt zijn onder meer telefoongesprekken en briefjes.

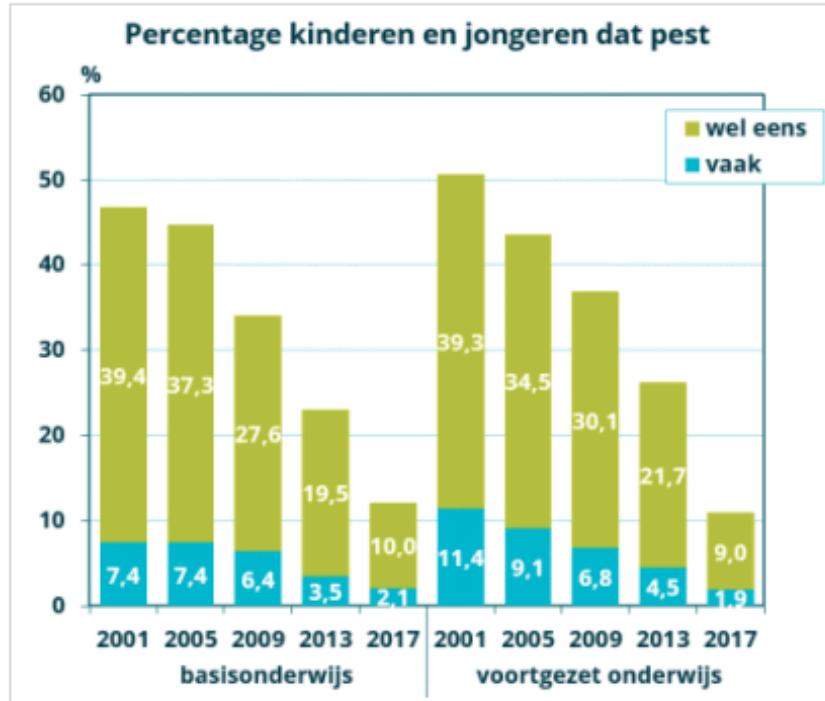

Onderstaande afbeelding laat het percentage zien van verschillende manieren van pesten (bron: www.stoppesten.nu)

Daders

In 2017 geeft 2,1% van de basisschoolleerlingen aan minstens twee keer per maand te pesten. 10% van de basisschoolleerlingen zegt incidenteel te pesten (minstens één keer). Onder jongens (3,2%) komt pestgedrag meer voor dan onder meisjes (1,9%)

4. Algemene signalenlijst bij pesten

Wanneer sprake is van pesten, dan kun je dit opmerken door te letten op de volgende signalen van kinderen (let op; dit zijn voorbeelden. Iedere situatie is uniek):

- Gedrag van de pester(s):

Algemeen:

- herhaaldelijk zogenaamde leuke opmerkingen maken over iemand in de groep
- een kind in de groep voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- non-verbaal negatief gedrag
- bijnamen geven

0-4 jaar:

- overdreven de aandacht trekken, de zin willen hebben en doordrijven
- druk, over beweeglijk, niet stil kunnen zitten
- impulsief gedrag
- niet kunnen luisteren
- agressief naar andere kinderen: bijten, slaan, schoppen, aan haren trekken en niet gevoelig zijn voor correctie
- veel uitdagen
- niet met andere kinderen kunnen samen spelen
- seksuele en agressieve spelletjes
- speelgoed kapot maken

4-12 jaar:

- afwijkend gedrag van wat voor het kind gezien de leeftijd en situatie normaal is
- ernstig ongehoorzaam zijn/ autoriteitsconflicten
- liegen bij aanhouden/ verhoren en geen autoriteitsgevoelig gedrag vertonen
- onverschilligheid ten aanzien van ouderen/ouders/agenten
- vernielingen en vandalisme
- agressief zijn naar andere kinderen en met agressie problemen oplossen
- pestgedrag vertonen/ gepest worden
- impulsief gedrag
- (kleine)diefstallen
- slechte motivatie, negatieve houding en slechte resultaten op school
- liegen
- laag zelfbeeld
- seksueel uitdagen naar andere kinderen en volwassenen

- gedrag van de gepeste

- veel huilen
- vaak alleen
- kind wil niet naar de BSO of school (zegt zich bijv. vaak ziek te voelen)
- vaak met jongere kinderen
- niet naar buiten willen zonder medewerker
- concentratieproblemen
- regelmatig spullen kwijt

- somber, futloos of teruggetrokken gedrag
- niets meer vertellen aan medewerker
- slechte prestaties leveren

Ook kunnen ouders met signalen van hun gepeste kind komen:

- niet meer naar de BSO of school willen of slaapproblemen hebben
- thuis boos, verdrietig en prikkelbaar
- bepaalde kleren niet willen dragen
- andere signalen van algehele malaise

5. Preventieve aanpak

Op heel veel IKC's (scholen en BSO) komt pesten voor. Wij vinden het heel belangrijk dat pesten wordt aangepakt en de kop in te drukken. Daarom is dit pestprotocol opgesteld. Door preventief te werken aan een veilig pedagogisch klimaat kan pesten verminderd worden.

Hoe werken we preventief aan een veilig pedagogisch klimaat?

Op het IKC Borgman Ebbinghe hebben we een eenduidige pedagogische visie (opvang en onderwijs).

Aan de hand van de letters van OPREIS hebben we ons pedagogisch handelen beschreven. Daar staat concreet beschreven hoe wij (kinderen, coaches en ouders)met elkaar omgaan en hoe we met kinderen in gesprek gaan.

Dit pedagogisch fundament is beschreven in een matrix waar we al het gedrag in concrete termen van horen, zien en voelen beschrijven.

Deze matrix is ook gedeeld met alle ouders en zit zichtbaar in de stamgroep map voor de invallers binnen het IKC.

Op het IKC Borgman Ebbinghe werken dagelijks met de doelen van het SLO over sociaal handig en Leren leren.

We leren de groep en de individuele kinderen vaardigheden aan, zodat zij weerbaar, sociaal handig en zelfstandig worden.

De Stamgroep stelt eigen groepsregels op en elke dag wordt dit besproken en waar er "conflicten" zijn worden de groepsregels hierbij besproken. We spiegelen ons handelen aan de afspraken die we met elkaar als stamgroep hebben gemaakt.

Tijdens de gouden weken aan het begin van het jaar besteden we veel tijd en aandacht aan groepsvorming en groepsbinding en werken we aan de hand van diverse werkvormen aan deze opdracht.

Week tegen het Pesten In deze periode nemen wij in ons IKC deel aan de Week tegen het Pesten, waarin extra aandacht besteed wordt aan (het voorkomen van) pesten door het aanbieden van activiteiten. De Week tegen het Pesten vindt jaarlijks in september plaats.

Op www.deweektegenhetpesten.com is gratis lesmateriaal te vinden.

6. Aanpak bij pesten = protocol

Zie stappenplan pesten voor een beknopte weergave (bijlage 1)

Wanneer er toch sprake is van pesten of een medewerker heeft een vermoeden hiervan, dan wordt onderstaand schema gevolgd. In dit schema wordt stap voor stap weergegeven welke acties op welk moment uitgevoerd dienen te worden.

Stap 1: Signaleren en verhelderen van het pestgedrag

Het is belangrijk dat pesten of herhalende ruzies en pesterijen tijdig door de medewerker worden opgemerkt en signalen serieus neemt. Wanneer er sprake is van pesten of er wordt een melding gedaan, dan worden de volgende acties verricht:

- Iedere melding van pestgedrag (van kind, ouder of medewerker) wordt serieus genomen en wordt ingebracht in een teamoverleg en/of gemeld bij de pestcoördinator.
- De verschillende partijen binnen een IKC informeren elkaar (scholen en SKSG).
- De situatie wordt geobserveerd door een medewerker. Hiervoor wordt de **signalenlijst pesten** (hoofdstuk 4) ingezet. Eventueel kan bij andere medewerkers de observatie(s) getoetst worden.
- Na verheldering van het probleem kan besloten worden het **protocol opvallend gedrag** (bijlage 2) voor één of meer van de kinderen in te zetten.

De volgende stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

Stap 2: Medewerker voert afzonderlijke gesprekken met het gepeste kind en de pester.

De medewerker voert een afzonderlijk gesprek met het gepeste kind en de pester. Bijlage 3 geeft handvatten voor het aangaan van deze gesprekken. Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Deze analyse wordt kort en bondig vastgelegd in het kind dossier.

Stap 3: Medewerker voert afzonderlijke gesprekken met het gepeste kind en de pester.

- De medewerker heeft een gezamenlijk gesprek met het gepeste kind en de pester. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/te stoppen. Deze afspraken worden in het kind dossier opgenomen van alle betrokken kinderen.
- Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag, dan wordt hier in de groep aandacht aan geschonken. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen binnen het IKC en dat het melden van pesten geen 'klikken' is.
- De verschillende partijen binnen een IKC informeren elkaar (scholen en SKSG).
- Ouder(s)/verzorger(s) worden geïnformeerd over het pestgedrag en er worden mededelingen gemaakt over de gemaakte afspraken. Ook wordt afgesproken dat na de evaluatie weer contact wordt opgenomen.
- De medewerker observeert nauwkeurig of gemaakte afspraken worden nageleefd.

Binnen een week vindt een evaluatie plaats.

Stap 4: Eerste evaluatiegesprek

In deze stap wordt de evaluatie uitgevoerd. De medewerker voert na een week een eerste evaluatiegesprek met het gepeste kind en de pester (gezamenlijk of afzonderlijk). Dit gesprek wordt kort en bondig vastgelegd in het kind dossier.

- Er wordt geëvalueerd of gemaakte afspraken zijn nagekomen. Indien gemaakte afspraken zijn nagekomen, dan worden afspraken bijgesteld. Indien gemaakte afspraken niet zijn nagekomen, dan wordt een nieuwe analyse/afspraken gemaakt
- De verschillende partijen binnen een IKC informeren elkaar (scholen en SKSG).
- Ouder(s)/verzorger(s) worden geïnformeerd

Stap 5: Tweede evaluatiegesprek

De medewerker voert een week later opnieuw een evaluatiegesprek. Ook dit gesprek wordt kort en bondig vastgelegd in het kind dossier. Zijn de effecten positief, dan wordt de begeleiding langzaam afgebouwd. Zijn de effecten negatief, dan worden nieuwe afspraken opgesteld en indien nodig wordt het consultatieteam Pesten ingeschakeld.

Eventueel kan er gekozen worden om stap 6, stap 7 en stap 8 te ondernemen.

(indien nodig) Stap 6: Alle ouders uit de groep informeren

Indien nodig worden alle ouders uit de groep geïnformeerd.

Deze stap wordt ingezet wanneer het pesten blijft aanhouden of indien er sprake is van een grote zwijgende middengroep. Hiervan is sprake wanneer de groep niet op het pestgedrag geageerd of durft te reageren. Er vindt een gesprek plaats met alle ouders uit de groep over het pestprobleem. Dit gesprek wordt geleid door een leidinggevende of intern begeleider. De betrokken medewerkers zijn hierbij aanwezig. Het doel van het gesprek is ouders te informeren over de situatie en samen komen tot een oplossing of ouders het advies geven wat ouders kunnen doen om het gedrag van hun kind te beïnvloeden.

In het uiterste geval zijn er nog twee stappen die gezet kunnen worden.

(indien nodig) Stap 7: Plaatsing in een andere groep

Een kind (pester of gepeste) wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst. Ook het tijdelijk plaatsen op een andere school/BSO behoort tot de mogelijkheden.

(indien nodig) Stap 8: Schorsing en/of verwijderingsprocedure

- De pester wordt geschorst voor maximaal vijf dagen
- Indien op geen enkele wijze verbetering optreedt, zal er een verwijderingsprocedure in gang worden gezet voor de pester(s).

7. Methode à vijf sporen aanpak

Als ondersteuning voor het stappenplan, kan het vijf sporen aanpak worden ingezet.

Spoor 1: De leraar (signaleren en aanpakken)

In deze eerste aanpak signaleert de medewerker dat er sprake is van pestgedrag. Eventueel in samenwerking met een collega, pestcoördinator, Intern Begeleider of leidinggevende gaat de medewerker het pestgedrag effectief aanpakken. De medewerker heeft een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de hoofdvantwoordelijke voor de aanpak tegen het pesten. Het is belangrijk vroegtijdig te signaleren en effectief te bestrijden.

Ouder(s)/verzorger(s) worden geïnformeerd. Door samen te werken wordt geprobeerd te werken aan een bevredigende oplossing.

Spoor 2: Hulp aan het gepeste kind

Er zal bekeken moeten worden hoe het gepeste kind het beste geholpen kan worden. Kinderen die gepest worden reageren en handelen op verschillende manieren. Belangrijk is om goed naar de situatie en het kind te kijken. Voorbeelden van middelen om het kind te helpen zijn kindercoaching, weerbaarheidstraining, sociale vaardigheidstraining, zelfverdediging of kanjertraining. Tijdens de gesprekken is het belangrijk goed naar het kind te luisteren en een andere manier van reageren te laten zien.

Spoor 3: Hulp aan de pester

In een probleemoplossend gesprek wordt de pester bewust gemaakt van zijn gedrag en worden concrete afspraken gemaakt. Belangrijk is goed naar de oorzaak van het pesten te kijken. Voorbeelden zijn een problematische thuissituatie, voortdurend met elkaar de competitie aangaan, voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt of voortdurend het gevoel hebben buitengesloten te worden. Voorbeelden van middelen om het kind te helpen zijn kindercoaching, weerbaarheidstraining, sociale vaardigheidstraining, zelfverdediging of kanjertraining. Afhankelijk van de ernst van de situatie krijgt het kind de kans de situatie te verbeteren voordat zijn of haar ouder(s)/verzorger(s) worden geïnformeerd.

Spoor 4: Hulp aan de zwijgende middengroep

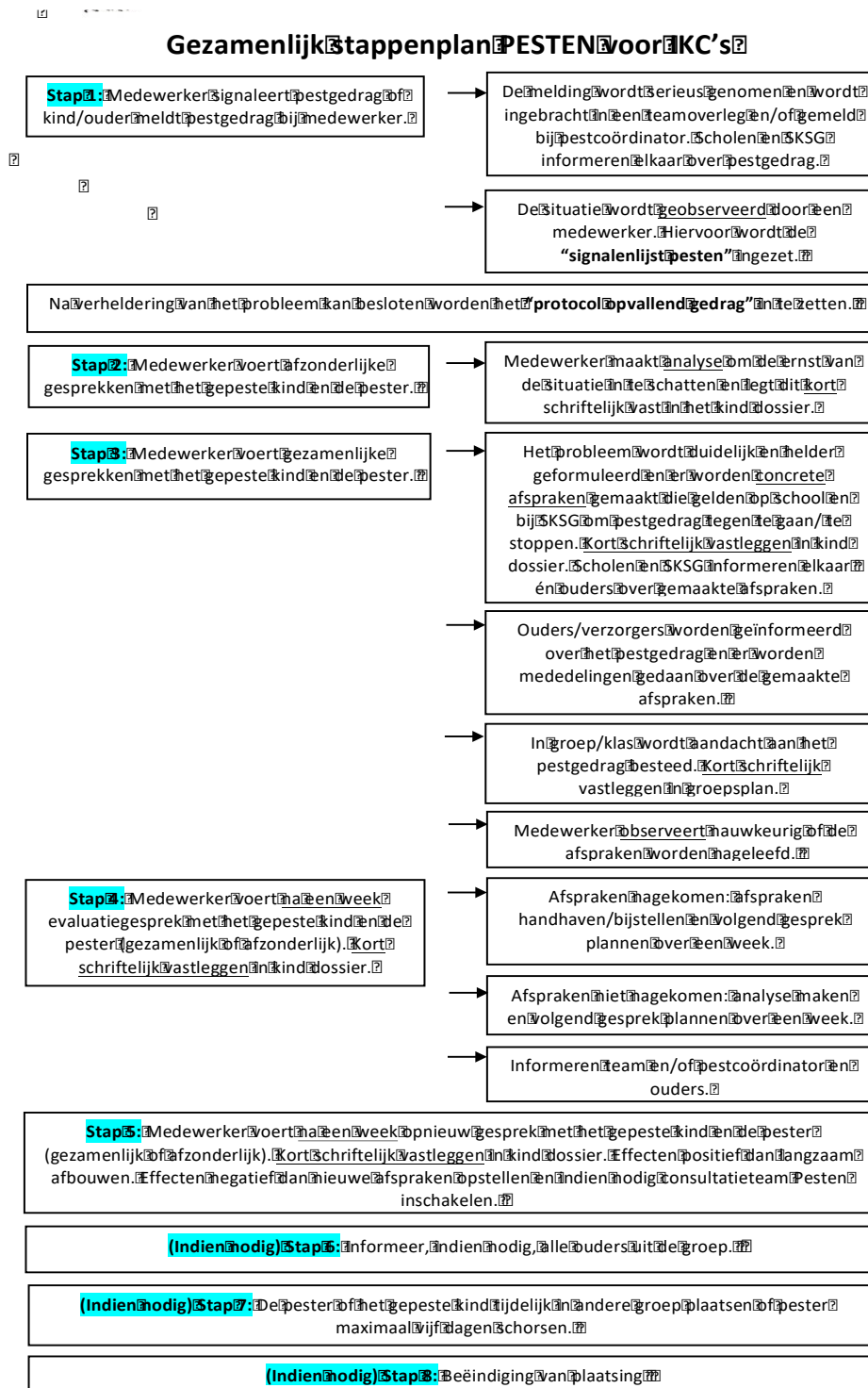
Om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken zijn de volgende acties mogelijk:

- Pesten aan de orde te stellen in de groep door het onderwerp regelmatig terug te laten komen. Telkens in andere bewoording en in verschillende werkvormen.
- Als een medewerker spreekt over een peestsituatie is het raadzaam GEEN peestsituatie uit de groep als voorbeeld te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Gebeurt dit niet, dan kan de groep ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het een grapje is. Of in het ergste geval het slachtoffer bestraffen.
- Via rollenspellen het buitengesloten zijn aan den lijve laten ondervinden.

Spoor 5: Hulp aan de ouder(s)/verzorger(s)

Ook ouder(s)/verzorger(s) dienen geholpen te worden in het geval van pesterijen. Het is belangrijk dat zij weten hoe zij ermee om kunnen gaan. In bijlage 4 zijn tips voor ouders weergegeven.

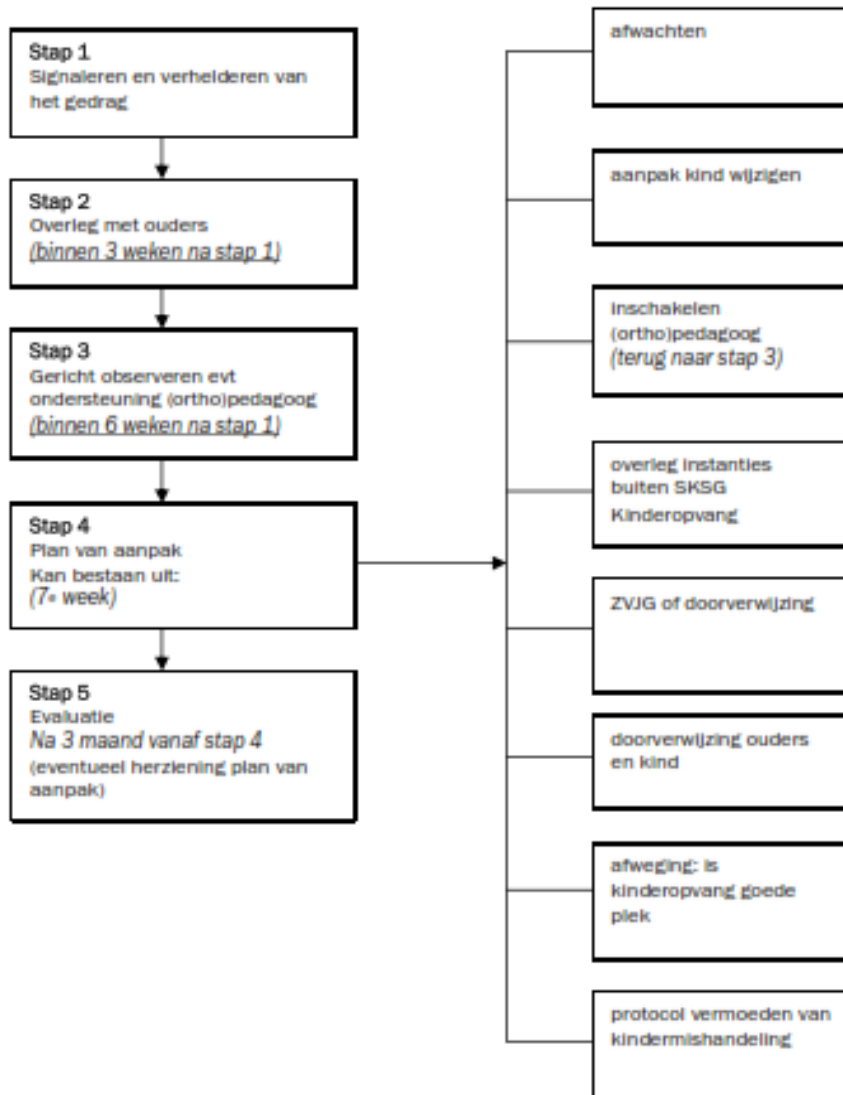
Bijlage 1: Stappenplan pesten

Bijlage 2: Protocol opvallend gedrag

Stroomschema richtlijnen/werkinstructies opvallend gedrag; uit uitvoering dienstverlening

Zorg tijdens het proces voor goede verslaglegging van de stappen.

Bijlage 3: Handvatten voor ondersteuning tijdens gesprekken

Begeleiding van het gepeste kind:

- Toon medeleven en luister naar het kind. Vraag naar hoe er wordt gepest en door wie.
- Ga na hoe het kind zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is vaak een reactie die een pester wil uitlokken. Laat het kind inzien dat je ook op een andere manier kunt reageren.
- Benadruk de sterke kanten van het kind.
- Laat het gepeste kind inzien waarom een kind pest. Hierbij is het vooral belangrijk dat het kind duidelijk wordt gemaakt dat het bijvoorbeeld niet wordt gepest vanwege uiterlijke kenmerken maar puur omdat het kind zich niet kan verweren en zich mogelijk niet assertief en sociaal vaardig opstelt en dat het kind dit kan leren/veranderen.
- Overbescherm het kind niet want hiermee wordt het juist in een uitzonderingspositie gesteld en dat kan weer een reden zijn om hem/haar te pesten.
- Wees helder en open naar het kind.
- Zorg voor follow-up gesprekken

Begeleiding van de pester:

- Praat met het kind over de reden van het ruzie maken/het pesten (baas willen zijn, jaloezie, buitengesloten voelen)
- Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste
- Excuses aan laten bieden (een actie laten bedenken, bijvoorbeeld een tekening maken om een positieve wending te geven)
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- Zeg de pester dat pesten absoluut verboden is en niet wordt getolereerd en verbind daar consequenties aan
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren
- Zorg voor follow-up gesprekken

Begeleiding van de ouders van het gepeste kind:

- Informeer ouders tijdens de overdracht over de onderlinge verhouding van de kinderen
- Nodig ouders uit voor een gesprek en vertel wat op IKC Borgman gedaan wordt aan pesten
- Laat ouders meedenken in de aanpak
- Zorg altijd voor een goede overdracht naar ouders
- Zorg voor follow-up gesprekken

Geef eventueel advies aan de ouders met betrekking tot de begeleiding van hun kind:

- Houd de communicatie met je kind open, blijf in gesprek
- Door positieve stimulering en complimenten kan het zelfrespect groeien of weer terug komen
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Steun je kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Begeleiding van de ouders van de pester:

- Informeer ouders tijdens de overdracht over de onderlinge verhouding van de kinderen
- Nodig ouders uit voor een gesprek en vertel wat op IKC Borgman gedaan wordt aan pesten
- Laat ouders meedenken in de aanpak
- Probeer samen met de ouders achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen
- Zorg altijd voor een goede overdracht naar ouders

- Zorg voor follow-up gesprekken

Geef eventueel advies aan de ouders met betrekking tot de begeleiding van hun kind:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Alle kinderen lopen kans om pester te worden dus raak hiervan niet in de war
- Houd de communicatie met je kind open, blijf in gesprek
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Laat het kind zien wat het effect is van zijn/haar gedrag ten opzichte van het gepeste kind
- Besteed extra aandacht aan je kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Benoem goed gedrag van je kind en corrigeer ongewenst gedrag
- Maak je kind duidelijk dat je achter de aanpak van IKC Borgman Ebbinge ten aanzien van het pesten staat.